

ւով: Ուրիշ տեղ մը գրած է «մեզի առին մեր գիւղերէն»: ուղիղ ձեւն է «մեզ առին մեր գիւղերէն»: Սխալ է գրել «պահակներ չի կան», «ձայն ձուն չի կան»: Պէտք է գրել «պահակներ չկան», «ձայն ձուն չի կան»:

Տառասխաններէ դատ, աչքի կը դարնէ նաեւ հայերէն լեզուի խեղճութիւնը եւ բառամթերքի աղբատուութիւնը:

Որպէս եզրակացութիւն այս գրութեան, կ'ըսենք թէ «Լեւոն Ոգին» գրական արժէքէ զուրկ վիպակ մըն է:

Թէպէտ՝ հետաքրքրական ու պարզ ոճին համար, այս վէպը պիտի շարունակուի կարգացուիլ պատանիներէ, սակայն նկատի առնելով վերը յիշուած թերութիւնները եւ բանագոյնութեան պարագան, քննադատութիւնը չի կրնար ընդունիլ զայն գրականութեան սեմէն ներս:

Հ. ԵՓՐԵՄ ՏԵՐ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

~ ~ ~

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՔ ԶԵՆԱԳՐԱՅ. - Գաբեգին Ա. Կրդ. Յովսէփեանցի: - (Շար. «Բազմավեպ» 1953, թ. 8-10, էջ 212):

Կան նաեւ սրբազրութիւններ, ճշդութեան եւ յաւելումներ, որոնք միշտ անխուսափելի են նման մեծածաւալ եւ մանրապատում աշխատութեանց համար:

Օրինակ Յիշ. Զեռ. թիւ 168 առնուած է էջմիածնայ թիւ 1753/1912էն: Նոյնին մէկ օրինակն ալ կը գտնուի Հ. Սարգիսեանի Ս. Ղազարի ցուցակին թիւ 238ին մէջ, որ օրինակուած է 1843-4ին: Ասիկա յաւելելի ծանոթութիւն մըն է որ կը պակսի Յիշ. Զեռ. թիւ մէջ այժմ:

Յիշ. Զեռ. թիւ 268 առնուած է Նոր Զուլայի հաւաքման մէկ ձեռագրէն, որուն թիւը չէ նշանակուած հոս: Այդ ձեռագիրն է թիւ 54: Յիշ. Զեռ. թիւ աղբիւրը Ոնե, այսինքն 1196 կը նշանակէ: Որքան որ կը

յիշեմ, ձեռագրին թուականն է ՈՒԵ, այսինքն 1176:

Յիշ. Զեռ. թիւ 802-3 ծանոթութեան մէջ կը յիշուի Ս. Ղազարու թիւ 88 Աւետարանը (Հ. Սարգիսեանի ցուցակ, էջ 398): Այս ձեռագրին նշանակուած է 1205 թիւը, որ կարկտան մը կ'երեւայ ձեռագրին յիշատակարանին վրայ կատարուած: Զեմ գիտեր ինչո՞ւ այս պարունակութեամբ չահեկան յիշատակարանը, որ ծանոթ է եղած Յիշ. Զեռ. թիւ, չէ արտագրուած իր կարգին: Անտարակոյս էջ 802-3ի ծանոթութիւնները անբաւական պիտի ըլլան պրպըտողին համար: Այս Կողմայի գրչէն է նաեւ Յիշ. Զեռ. թիւ 300 եւ 361ը: Ասոնցմէ թիւ 300 նախապէս կը գտնուէր Սեբաստիոյ Սր. Նշանին հաւաքման մէջ, իսկ այժմ 1929-էն ի վեր մաս կը կազմէ իմ հաւաքմանս: Յիշ. Զեռ. թիւ համար գործածուած է Գուշակեան Սրբազանին ցուցակը, հրատարակուած «Հանդ. Ամսօրեայ», 1924, էջ 519-520, այլ սակայն հոն շատ մը սրբագրելի կէտեր կան: Այս ձեռագրին մասին խօսած եմ մանրամասն Ծոյակաթ-ի 1952, թիւ 10-11 եւ 12 թիւերուն մէջ, բազմաթիւ նկարներով: «Կողմա Գրիչ եւ Երեք Յունական Մանրանդկարներ»: Հոն կը խօսիմ նաեւ նոյն գրչէն ուրիշ Աւետարանի մը մասին, որ այժմ մաս կը կազմէ իմ հաւաքմանս, որ անծանօթ մնացած է Յիշ. Զեռ. թիւ:

Յիշ. Զեռ. թիւ Յաւելուածին թիւ 11-ին համար ծանոթութեան մէջ պէտք էր աւելցնել որ 1933ի Սիոն-ի, էջ 415ին մէջ հրատարակուելէն շատ առաջ այդ յիշատակարանը հրատարակուած էր Սրբանձատեանցի Թորոս Աղբարի, էջ 340-1, Բ. մասին մէջ: Հոն սխալմամբ նշանակուած էր ՌձԲ թուականը (1653): Իսկ Հ. Ակիսեան «Հանդ. Ամսօրեայի 1950, էջ 345, այդ ճշդած է իբր ՌձԲ (1153), որ նոյնպէս սխալ էր, եւ պէտք է ըլլայ ՌԾԲ (1203):

Յիշ. Զեռ. թիւ 400 Աւետարանը 1230-էն, այժմ մաս կը կազմէ իմ հաւաքածոյիս:

Յիշ. Զեռ. թիւ 80 Աւետարանը որ նախապէս կը պատկանէր Ինճուճեան եղբայրներուն եւ որ գնուած էր 1895ի Ջարգերէն վերջ, Պետրոս Սրբազանէն, աղետեալ դպրոցներուն վերաշինութեան համար, հոս նշանակուած է իբր Բրինսթընի համալսարանին հաւաքման մաս: Բրինսթընի համալսարանը սակայն ունի հնադարեան Յաճախապատում մը եւ ոչ թէ այս Աւետարանը: Համալսարանին Յաճախապատումը Ժ. դարէն է ամենայն հաւանականութեամբ: Յիշ. Զեռ. թիւ 80-ը չունի յիշատակարան: Այս ձեռագիրը Ինճուճեաններէն անցաւ հնամասն հանգուցեալ Գրիգոր Մինասեանին, որ դժբախտաբար կատարեալ ձեռագիրը մասերու բաժնեց եւ Մարկոսի ու Ղուկասի բաժինները իրենց մանրանկարչական խորաններով ծախեց Ուաշինկթընի Ֆրիքս Արդ Կէլըրի-ին, ուր այժմ պահ կը մնայ եւ Ղուկասի ընտիր խորանը ապակեփակ չըջանալի մէջ ցոյց կը տրուի: Իսկ Մատթէոսի եւ Յովհաննու մասերը, պակասաւոր, անգարդ, ձեռագրին հետ հին, բայց ոչ գրութեան ժամանակակից, բայց մեծապէս հետաքրքրական կողքով ես գնեցի, եւ այժմ մաս կը կազմէ անձնական ձեռագրաց հաւաքածոյիս:

Վրիպակներու եւ սրբազրութեանց շար-

քին պէտք է նշանակել էջ 410 Յիշ. Զեռ. թիւ Ա. ծանօթութեան Բ. տողին «(Եր. 1267-8)» պէտք է ըլլայ «(Եր. 1257-8)»:

Յիշ. Զեռ. թիւ 106 յիշատակարանը առնուած կը նշանակուի Ե. Լալեանի Վասպուրականի ցուցակէն թիւ 46, որ սխալ է, եւ պէտք է ճշդել թիւ 44-ի:

Յիշ. Զեռ. թիւ 207 ՈԾԷ պէտք է ըլլայ ՈԺԷ: Իսկ էջ 1254 Տեղանունների Յանկին մէջ Ռիմ նկատուած է Հոռոմ, որ սխալ կ'երեւայ: Ռիմ՝ հաւանաբար Ռիմինին է, հին Արիմինիոս որ Աղբիականի վրայ հին ու պատմական քաղաք մըն է, նշանաւոր, որ Պոլոնիայէն երկաթուղիով 69 մղոն հարաւարեւելք կը գտնուի: Ռիմ գրուած է Փարիզի թիւ 112 ձեռագիրը, որուն ցուցակադիր Մաքլէրը Ռիմ (Ռիմինի) նշանակած է:

* * *

Առ այժմ այսքանով կ'աւարտեմ գրախօսականս այս կարեւոր գործին մասին:

Յիշ. Զեռագրացի այս առաջին հատորը, ինչպէս նաեւ յաջորդ հատորները մեծարժէք աղբիւրներ են մեր մշակութեան ընթացքը գրադոյններուն համար: Անտարակոյս մեր հոս ըրած յաւելումները եւ ճշդումները ոչինչով կը նուազեցնեն Վեհափառ Յովսէփեանի եւ իր աշխատակից Սիմոն Սիմոնեանի վաստակին կարեւորութիւնը, արժէքը եւ մեծութիւնը:

Յ. ԳԻՒՐՏԵԱՆ